

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΙΩΑΝΝΗΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ.

ἌΡΕΙΟΣ, ὁ βλάσφημος αἵρεσιάρχης, ὁ ἐκ τῆς Διβύης καταγόμενος καὶ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας πρωτοπρεσβύτερος, μετὰ ἔτη τριακόσια εἶκοσι καὶ ἐν ἀπὸ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἥρξατο σπείρειν εἰς τῶν πιστῶν τὰς καρδίας τῶν αἱρετικῶν καὶ βλασφήμων αὐτοῦ δογμάτων τὰ ὀλέθρια καὶ θανατηφόρα ζιζάνια· κτίσμα καὶ οὐχὶ θεὸν ἀληθινὸν ὄμοούσιον τῷ πατρὶ ἐλεγεν ὁ θεοστυγὴς τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ λόγον καὶ σωτῆρα καὶ Κύριον. Ἐπειδὴ δὲ ἐφηπλοῦτο καὶ ηὔξανεν ἡ Ἀρειανικὴ πλάνη καὶ φθοροποιὸς αἵρεσις, ζήλῳ θεοῦ κινούμενος ὁ πρῶτος τῶν χριστιανῶν βασιλεὺς, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ὁ ἵσαπόστολος, ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐκάλεσε τοὺς ποιμένας τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ διδασκάλους πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κινδυνευόντων εὐσεβῶν δογμάτων καὶ στερέ-

ωσιν τῆς ἀληθινῆς καὶ ὄρθοδόξου πίστεως. Συνήχθησαν οὖν ἐν τῇ λαμπρῷ πόλει τῶν Νικαέων τριακόσιοι δέκα καὶ ὅκτω, ἐν οἷς καὶ ἀρχιερεῖς, καὶ ἴερεῖς, καὶ διάκονοι, καὶ μονασταί· τῶν δὲ ἀρχιερέων τινὲς μὲν ἦσαν ὄμολογηται τῆς πίστεως, καὶ ἐβάσταζον τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου, ἥγουν τὰς ἀπὸ τῶν τυράννων πληγὰς ἐν τῷ σώματι αὐτῶν, καθὼς ὁ Ἡρακλείας Ποτάμων, καὶ ὁ Θηραΐδος Παφνούτος, καὶ ὁ Νεοκαισαρείας Παῦλος, καὶ ὁ Ἀγτιοχείας Εύσταθιος· τινὲς δὲ θαυματουργοὶ ἦσαν καὶ σημειοφόροι, καθὼς ὁ Σπυρίδων τῆς Τριμυθοῦντος, καὶ ὁ Νισίδης Ἰάκωβος· οἱ δὲ λοιποὶ ἄνδρες ἦσαν θεοφιλεῖς καὶ σεβάσμιοι, τῶν θείων γραφῶν διδάσκαλοι, καὶ τῶν ὄρθοδόξων δογμάτων ἐπιστήμονες. Αὐτοὶ, σύνοδον συγκροτήσαντες, ἀπαντες ἐν στόματι καὶ μιᾷ φωνῇ τὸν μὲν υἱὸν καὶ

(ΚΥΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓ. ΤΟΜ. Α.)

λόγον τοῦ θεοῦ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ ἀνεκήρυξαν καὶ θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, τὸ ἄγιον τῆς πίστεως σύμβολον συγγράφαντες, τὸν δὲ δυσσεῖθη καὶ κακόδοξον Ἀρειον καθεῖλον, ἀναθεματίσαντες αὐτὸν τε καὶ τὰ βλάσφημα αὐτοῦ φρονήματα. Τούτους τοὺς θείους πατέρας κήρυκας τῆς πίστεως μετὰ τοὺς θεηγόρους ἀποστόλους γνωρίζουσα ἡ τοῦ Χριστοῦ ὀρθόδοξος ἐκκλησία καὶ διδασκάλους τῶν ἀληθινῶν δογμάτων, καὶ εὐεργέτας καὶ σωτῆρας τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὡρισεν, ἵνα κατὰ πᾶν ἔτος τὴν μνήμην τῆς αὐτῶν συνάξεως, ἥτις λέγεται πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος, εὐλαβῶς ἑορτάζωμεν εἰς δόξαν καὶ εὐχαρισίαν τοῦ θεοῦ, εἰς ἐπαινον καὶ τιμὴν αὐτῶν καὶ εἰς στερέωσιν τῆς ἀληθινῆς πίστεως, ἣν αὐτοὶ οἱ θεόπνευστοι ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀγίων γραφῶν στηριχθέντες ἀνεκήρυξαν καὶ ἐδίδαξαν. Καὶ τὸ σημερινὸν εὐαγγέλιον διὰ τοῦτο ἀνεγνώσθη ἐπειδὴ περιέχει τὴν πρὸς τὸν θεόν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προσευχὴν καὶ δέησιν. Ἐγνώρισε δὲ δ κόσμος, ὅτι ἡ δέησις αὕτη εἰσηκούσθη, βλέπων πρῶτον μετὰ τῶν ἀποστόλων τὸ πολιτευμα τούτων τῶν θείων πατέρων τὸ παράδειγμα· διότι καὶ αὐτοὶ, μαθηταὶ γενόμενοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐτήρησαν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, παρέλαβον καὶ αὐτοὶ τὰ ρήματα τοῦ θεοῦ, καὶ ἐγνώρισαν καὶ ἐπίστευσαν, ὅτι παρὰ τοῦ πατρὸς ἐγεννήθη ὁ οὐρανὸς καὶ ἐστάλθη εἰς τὸν κόσμον· καὶ αὐτοὶ μετὰ τοὺς ἀνωστόλους μίαν καρδίαν ἔχοντες καὶ μίαν γνώμην, υἱὸν θεοῦ κατὰ φύσιν ἐκίρυξαν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν,

καὶ ὁμοφώνις ἐδίδαξαν τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. Η προσευχὴ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐστὶ πλήρης θεολογίας, ἐστὶ κανὼν καὶ τύπος τῆς ἀληθινῆς καὶ εὐπροσδέκτου τῷ θεῷ προσευχῆς. Ταύτης τὴν ἔξηγησιν ἀκούσατε, ἵνα θησαυρίσητε τὸν ἐπουράνιον τῆς ἀρετῆς θησαυρόν.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπάρας ὁ Ἰη-^{Ιωάν. 17,}
σοῦς τοὺς ὄφιταλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπε· πάτερ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε.

Οὐχ ὡς θεός, ἀλλ’ ὡς ἀνθρωπος, καὶ ὡς ἀρχιερεὺς καὶ μαστίης, ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τὸν θεόν ταύτην τὴν προσευχὴν ἐποίησεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· διὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰπών, ὁ Χριστὸς ὡς ἀνθρωπος ἀρχιερεὺς ἡμῶν ἐστιν, ἐπιφέρει εὐθύς, « Ὁς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς ἕπετο τοῦ οὐρανοῦ σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου » αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου » μετὰ κραυγῆς ἴσχυρᾶς καὶ δακρύων » προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς » εὐλαβείας, καὶ περ ὃν υἱός, ἐμαθεὶς » ἀφ' ἣν ἐπαθε τὴν ὑπακοήν. » Διὸ τί δὲ ὁ Κύριος Ἰησοῦς εἰς ταύτην μὲν αὐτοῦ τὴν προσευχὴν ὑψώσει τοὺς ὄφιταλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, ὁμοίως καὶ ὅτε ἀνέστησε τὸν Λάζαρον, ἀλλοτε δέ, « θεὶς τὰ γόνατα, ^{Λουκ. 22.} » προσηύχετο »; Τὰ ἀρμόδια σωματικὰ τῆς προσευχῆς σχήματα διὰ τούτων ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ θεός λυτρωτὴς ἡμῶν καὶ διδάσκαλος, θεῖα καὶ πνευματικὰ πράγματα σημαίνοντα. Υψώσει μὲν εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ δύματα, διδάσκων διὰ τούτου, ὅτι πρέ-

πον ἐστίν, ἵνα καὶ ἡμεῖς, ὅταν προσευχώ-
μεθα, αἰρομεν τοὺς ὄφθαλμοὺς ἡμῶν εἰς τὸν
οὐρανόν, μηδένα γῆγον καὶ κοσμικὸν λο-
γισμὸν ἔχοντες, ἀλλὰ καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν
καρδίαν ἡμῶν ἀφιεροῦντες εἰς τὴν μελέτην
καὶ θεωρίαν τῶν οὐρανίων καὶ ὑπερκοσμίων
πραγμάτων· ἔκλινε δὲ τὰ γόνατα, ἵνα καὶ
ἡμεῖς γονυκλιτῶμεν εἰς τὴν ὥραν τῆς προ-
σευχῆς, ταπεινούμενοι, καὶ δηλοῦντες διὰ
τῆς γονυκλισίας, ὅτι πεπτωχότες ἐσμὲν ἐν
τῇ ἀμαρτίᾳ. Ψύφωσας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς
ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπε,
« Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ». Ποία ἐστὶν ἡ
ὥρα; ὁ καιρὸς τοῦ πάθους αὐτοῦ. Διὰ τί
δὲ ζητεῖ, ἵνα δοξασθῇ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τοῦ
πάθους; τὸ πάθος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐ-
σκανδάλιζε καὶ τοὺς ὅρῶντας αὐτὸν καὶ

<sup>Ματ. 26.
31.</sup>

τοὺς ἀκούοντας, ὡς αὐτὸς προεἶπε « Πάν-
» τες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ
» νυκτὶ ταύτῃ ». Τίς ἐπίστευεν, ὅτι ὁ θεὸς
ἐστὶν ἐκεῖνος, διὸ ἔβλεψε περιφρονούμενον,
βλασφημούμενον, σταυρούμενον, ἐν μέσῳ
δύο ληστῶν κρεμάμενον; ὁ σταυρὸς ἐσκαν-
δάλιζε, καὶ ὁ ἐσταυρωμένος ἐλογίζετο μω-
<sup>1. Κορ 1.
23.</sup> ρία· « Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐ-
» σταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον,
» « Ἐλληνοὶ δὲ μωρίαν ». Ἰνα οὖν παύσῃ τὸ
σκάνδαλον, καὶ πιστεύσωσι πάντες, ὅτι
αὐτὸς ὁ πάσχων καὶ ἐπὶ σταυροῦ κρεμά-
μενος ἐστὶν ὁ οὐρανὸς τοῦ θεοῦ, παρεκάλεσεν
ὡς ἀνθρώπος τὸν θεὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ,
ἵνα δοξάσῃ αὐτὸν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν,
ἐν ᾧ ἐπασχεν. Η δέησις αὐτοῦ εἰσηκούσθη·
διότι τότε, ὅτε ἐπασχε, διερράγη τοῦ ναοῦ
τὸ καταπέτασμα, ἐσχοτίσθη ὁ ἥλιος, ἐσεί-
σθη ἡ γῆ, ἐσχίσθησαν αἱ πέτραι, ἤγοιξαν

τὰ μυημεῖα, ἀνεστάθησαν οἱ νεκροί. Ταῦ-
τα ἔσθεσαν τοῦ πάθους καὶ τοῦ σταυροῦ
τὸ σκάνδαλον· ὅθεν οἱ βλέποντες αὐτά,
« ὑπέρεφον τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη, <sup>Λουκ. 23.
48.</sup>
» καὶ μεγαλοφύνως κραυγάζοντες, <sup>Ματ. 27.
54.</sup>
» θεοῦ οὐρανὸν ἦν οὗτος ^{9.}. Ὁ δὲ θεηγόρος Παῦ- <sup>Ἑβ. 2.
9.</sup>
λος ἐκήρυττε, « Βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ
» πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐ-
» στεφανωμένον ». Ταύτην δὲ τὴν δόξαν
ἐξήτησεν ὁ θεάνθρωπος, οὐχ ἵνα δοξασθῇ
αὐτὸς μόνον, ἀλλ’ ἵνα συνδοξασθῇ με-
τ’ αὐτοῦ ὁ πατήρ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο εἰπὼν
τὸ « Δόξασόν σου τὸν οὐρανὸν » προσέθηκεν
εὐθὺς καὶ τὸ « Ἰνα καὶ ὁ οὐρανὸς σου δοξά-
» ση σε ». Δοξάζεται δὲ ὁ πατήρ, δταν δο-
ξάζωμεν τὸν οὐρανὸν· ἐπειδὴ μία ἐστὶν ἡ φύ-
σις καὶ ἡ οὐσία πατρός, καὶ οὐρανός, καὶ
πνεύματος ἀγίου· ὅθεν καὶ μία ἡ δόξα, καὶ
ἡ δύναμις, καὶ ἡ προσκύνησις, καὶ ἡ λα-
τρεία τῆς θεότητος αὐτῶν. Οστις μετὰ
δρθῆς πίστεως δοξάζει τὸ ἐν πρόσωπον
τῆς παναγίας τριάδος, συγδοξάζει ἀμα καὶ
τὰ λοιπὰ δύο πρόσωπα διὰ τὸ ἐνιαῖον καὶ
ἀχώριστον τῆς αὐτῶν θεότητος· « Δόξα τοῦ <sup>Ἑβ. 1.
3.</sup>
» πατρός ἐστιν ὁ οὐρανός, ἐπειδὴ ἐστιν ἀπαύ-
» γασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑπο-
» στάσεως αὐτοῦ ^{3.}· καθὼς δὲ ἡ ἐκ τοῦ η-
λίου γεννωμένη τοῦ φωτὸς ἀκτὶς ἐστὶν ἀ-
παύγασμα τῆς λαμπρότητος τοῦ ηλίου καὶ
χαρακτήρ τῆς φωτιστικῆς αὐτοῦ ὑποστά-
σεως, οὕτω καὶ ὁ ἐκ τοῦ πατρὸς γεννώ-
μενος οὐρανὸς ἐστὶν ἀπαύγασμα τῆς δόξης
τοῦ πατρὸς καὶ χαρακτήρ τῆς πατρικῆς
αὐτοῦ ὑποστάσεως· δταν πιστεύης οὐρανοῦ
θεοῦ, ἐξ ἀνάγκης πιστεύεις καὶ πατέρα θε-
όν· ἐπειδὴ καθὼς οὐκ ἐστι πατήρ χωρὶς

υἱοῦ, οὕτως οὐκ ἔστιν υἱὸς ἀνευ πατρός. Τοῦτο δὲ ἔστι κατ' ἔξοχὴν δόξα τοῦ θεοῦ, ὅταν γνωρίζωμεν καὶ πιστεύωμεν, ὅτι αὐτὸς ἔστι πατήρ κατὰ φύσιν τοῦ υἱοῦ· ποιητὴν μέν, δημιουργὸν, παντοδύναμον, πάνσοφον κηρύττουσιν αὐτὸν πάντα τὰ κτίσματα, πατέρα δὲ μόνος ὁ υἱός. Πιστεύοντες ἡμεῖς, ὅτι δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔστιν υἱὸς θεοῦ κατὰ φύσιν, καὶ δοξολογοῦντες καὶ λατρεύοντες αὐτὸν ὡς υἱόν, πιστεύομεν, καὶ συνδοξολογοῦμεν ἄμα καὶ συλλατρεύμενον τὸν γεγεννηκότα αὐτὸν πατέρα. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶπεν ὁ Χριστός, «Δόξασόν σου τὸν υἱόν», » ἦγουν ἀποκάλυψόν με τοῖς μὴ γνωρίζουσί με, φανέρωσον, ὅτι υἱός σου εἴμι μονογενῆς, «ἴνα καὶ ὁ υἱός » σου δοξάσῃ σε». διότι, ὅταν ὁ κόσμος πιστεύσῃ, ὅτι ἔχεις υἱὸν ὁμοούσιον, δοξάζει σε οὐχὶ μόνον ὡς δημιουργόν, ἀλλὰ καὶ ὡς πατέρα κατὰ φύσιν τοῦ υἱοῦ· τὸ αὐτὸ δὲ νόημα, ἦγουν τὸ δὲ, δοξαζομένου τοῦ υἱοῦ, συνδοξάζεται καὶ ὁ πατήρ, δηλοποιοῦσι καὶ τὰ ἔξης λόγια τῆς δεσποτικῆς προσευχῆς.

^{ἰωάν. 17,} ^{2.} Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἔξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν δὲ ἔδωκας αὐτῷ, δῶσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον.

Ποῦ ἀνάγεται τὸ καθώς, ἢ ποῦ ἔχει τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ. Τὸ καθὼς οὐδεμίαν ἀπόδοσιν ἔχει γραμματικῆς συντάξεως· ἐπειδὴ τὸ οὕτω τὸ ἀνταποδοτικὸν ἔσιωπήθη· ἀνάγεται δὲ εἰς τὰ προειρημένα λόγια, καὶ ἐννοεῖται τὸ οὗτο, καὶ ἔσιωπήθη. Βλέπε δὲ τῶς εἰπὼν ἀγωτέρω, «Δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ

» σε » προσέθηκεν εὐθὺς τὸ καθώς, ἥγουν οὕτω δόξασον καὶ δοξάσθητι, καθὼς ἐδόξασας αὐτόν, καὶ ἐδοξάσθης ὑπὸ αὐτοῦ, ὅτε ἔδωκας αὐτῷ ἔξουσίαν, ἵνα χαρίσηται ἐπὶ « πᾶγ δ δέδωκας αὐτῷ », ἦγουν ἐπὶ πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Καὶ ὅτι μὲν ὁ πατήρ ἐδόξασε τὸν υἱόν, δοὺς τὰ πάντα ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν αὐτοῦ, κατὰ τὸ « Πάντα μοι πα- ^{Ματ. 11.} » ρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου », φανερὸν ἔστι καὶ δόμολογούμενον· διότι τί ἄλλο ἔστιν εἴμην δόξη τοῦ υἱοῦ τὸ ἐπὶ πάντα πληρεξούσιον; « Οτι δὲ διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς δοθείσης τῷ υἱῷ ἔξουσίας ἐδοξάσθη καὶ ὁ πατήρ, καὶ τοῦτο φανερόν· διότι διὰ τῆς τοιαύτης ἔξουσίας τελέσας ὁ υἱὸς τὸ μεγάλα καὶ ἔξαιστα θαύματα, ἐδικεν εἰς τοὺς πιστεύσαντας τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἦγουν ἐπειτεν αὐτοὺς πιστεῦσαι, ὅτι αὐτὸς ἔστιν ὁ μονογενῆς υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, καὶ παρὰ αὐτοῦ τὴν ἔξουσίαν λαβήσων. Τούτο δὲ δόξα τοῦ πατρός, ὅτι ἔχει υἱὸν παντεξούσιον, ὡσπερ ἔστι καὶ αὐτός· τοῦτο δὲ καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος, ἣν ἔδωκε τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ, ὡς τὰ ἔξης λόγια δηλοῦσιν.

Λῦτη δὲ ἔστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ^{ἰωάν. 17,} ^{3.} ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.

« Η γνῶσις τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ, ἦγουν ἡ πίστις, οὐκ ἔστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἀλλ’ ἡ αἵτια καὶ ἡ πρόξενος τῆς αἰώνιου ζωῆς· ἀντὶ οὗν τοῦ ἡ γνῶσις τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ γίνεται αἵτιον καὶ πρόξενος τῆς αἰώνιου

ζωῆς, εἶπεν ὁ θεάνθρωπος μετωνυμικῶς, ὅτι
ἡ γνῶσις τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωή.

^{Ιωάν. 6.} ^{63.} Καὶ ἄλλοτε δὲ διὰ τοιούτων μετωνυμιῶν
ἐλάλησεν ὁ Κύριος. «Τὰ ρήματα, εἶπεν, ἂν
» ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμα ἐστί, καὶ ζωὴ
» ἐστὶν ἡ, ἀντὶ τοῦ τὰ ρήματα, ἂν ἐγὼ λα-
λῶ, δίδουσιν ὑμῖν πνεῦμα θεῖον καὶ ζωήν.

^{Ιωάν. 25.} «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ», ἀντὶ

τοῦ ἐγὼ δίδωμι τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν

^{Ιωάν. 10.} ζωὴν. «Ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν»,

ἀντὶ τοῦ ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ προξενεῖ τὴν

^{Ιωάν. 6.} αἰώνιον ζωὴν. «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδός, καὶ ἡ ἀ-

λήθεια, καὶ ἡ ζωὴ», ἀντὶ τοῦ ἐγὼ φέρω

εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, καὶ εἰς τὴν ἀ-

λήθειαν τῆς πίστεως, καὶ εἰς τὴν αἰώνιον

ζωὴν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐκεῖνοι κληρονομοῦσι

τὴν αἰώνιον ζωὴν, ὅσοι γνωρίζουσιν ἕνα

μόνον ἀληθινὸν θεόν καὶ ὃν αὐτὸς ἀπέ-

στειλεν Ἰησοῦν Χριστόν, φανερὸν ἐστίν,

ὅτι διὰ τῆς σωτηρίας τῶν πιστεύοντων

δοξάζεται καὶ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός. Πᾶσα

λοιπὸν ἡ σειρὰ τοῦ νοήματος τῶν λόγων

τοῦ Κυρίου ἐστὶν αὕτη. Λόξασόν σου τὸν

υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε, καθὼς

ἐδόξασας αὐτόν, καὶ ἐδοξάσθης ὑπ' αὐτοῦ.

ὅτε σὺ μὲν ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης

σαρκός, αὐτὸς δὲ ἔδωκεν εἰς τοὺς πιστεύ-

σαντας τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Βλέπε δὲ

πῶς καὶ τὸ ἐνιαῦτον τῆς θεότητος ἐδίδαξεν,

εἰπών «Ἔνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀλη-

» θινὸν θεόν», καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας

αὐτοῦ τὸ δόγμα παρέδωκε, προσθεὶς «Καὶ

» ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν». οὐκ

εἶπεν, ὃν ἀπέστειλας λόγον, ἵνα μήτις ἐκ

τούτου ἀφορμὴν λαβὼν νοήσῃ, ὅτι δια-

στέλλει καὶ χωρίζει τὴν θεότητα αὐτοῦ

ἀπὸ τῆς θεότητος τοῦ πατρός εἶπε δὲ « Ὁν
» ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν », ἵνα καθεὶς
καταλάβῃ, ὅτι περὶ τῆς ἐνανθρωπίσεως
αὐτοῦ λαλεῖ. ὅθεν καὶ διαστέλλει τὴν μίαν
μόνην θεότητα ἀπὸ τῆς ἀνθρωπότητος
αὐτοῦ, τὴν πολυθεῖαν ριζόθεν καταργή-
σας. ἵνα γνωρίσωσι, λέγει, καὶ πισεύσωσιν
εἰς ἕνα μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ τὸν σαρ-
κωθέντα Χριστόν· οὐχὶ εἰς δύο θεούς, ἀλλ’
εἰς μίαν μόνην θεότητα πατρός, καὶ υἱοῦ,
καὶ ἀγίου πνεύματος, καὶν ὁ υἱός σαρκωθεὶς
ἐγένετο ἀνθρωπός. «Οσα δὲ προείπε προσ-
ευχόμενος, τὰ αὐτὰ πάλιν διὰ τῶν ἔχης
διερμηνεύει, λέγων.

Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, ^{Ιωάν. 17.}
τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι
ἵνα ποιήσω.

Πρεπόντως λέγει, « ἐπὶ τῆς γῆς ». διότι
ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ αὐτοῦ
δεδοξασμένος ἦν διὰ παντὸς σὺν αὐτῷ τῷ
υἱῷ αὐτοῦ καὶ τῷ παναγίῳ αὐτοῦ πνεύμα-
τι, ἀπειρον ἔχων κατὰ φύσιν τὴν δόξαν,
καὶ ὑπὸ τῶν ἀγίων ἀγγέλων ἀκαταπαύσως
δοξολογούμενος. Ἐδόξασε δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῆς
γῆς ὡς ἀνθρωπός διὰ τῆς τελειώσεως τοῦ
ἔργου, ὃ παρέδωκεν αὐτῷ. Ποῖον δὲ ἐστὶ
τοῦτο τὸ ἔργον; τοῦτο οὐκ ἐστιν ἔργον,
ἀλλ’ ἔργα, καθὼς ἀλλαχοῦ αὐτὸς ἐφανέρω-
σεν, εἰπών, « Τὰ ἔργα, ἃ ἔδωκέ μοι ὁ ^{Ιωάν. 5.}
» πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά ». ἔργον ἐστὶ
τῆς σωτηριώδους πίστεως τὸ κήρυγμα
« Εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ ^{Ιωάν. 3.}
» θεοῦ. ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι ». ἔργον
ἡ ἐπιστροφὴ τῶν ἀμαρτωλῶν « Οὐ γάρ ^{Ματ. 9.}
» ἥλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτω-^{13.}

» τωλοὺς εἰς μετάνοιαν». ἔργον ἡ καταλλαγὴ καὶ εἰρηνοποίησις τοῦ ἀνθρώπου
 Κριμ. 5. μετὰ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸ « Εἰ γὰρ ἔχθροὶ
 » ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θα-
 νάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον
 » καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ
 Κριμ. 5. » αὐτοῦ». οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώ-
 μενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ, δὶς οὖν τὴν καταλλαγὴν
 Εφρ. 2. ἐλάζομεν. « Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν,
 14. » ὁ ποιῆσας τὰ ἀμφότερα ἐν, καὶ τὸ μεσό-
 » τοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας ». ἔργον ἡ
 ὑψωσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἰς τὸ
 ἀρχαῖον ἀξιωμα, καὶ ἡ δόξα τῆς ἀνθρωπό-
 ιωάν. 10. τητος καὶ ἡ υἱόθεσία « Ἐγώ ἥλθον, ἵνα
 10. » ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσι ». Ταῦ-
 τα εἰσὶ τὰ ἔργα, ἃ δέδωκεν ὁ πατὴρ τῷ
 υἱῷ αὐτοῦ. Καὶ ἔργον δὲ ταῦτα ὡνόματεν
 ἐπειδὴ εἰς ἐν, εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ δόξαν
 τοῦ ἀνθρώπου ἐπιβλέπουσι. Πῶς δὲ πρὸ¹
 τοῦ πάθους, καὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ τοῦ θα-
 νάτου, καὶ τῆς ἀνάστασεως εἴπεν ὁ Κύριος,
 « Τὸ ἔργον ἐτελείωσα »; Τοῦ θεοῦ τὸ ὅμιλα
 βλέπει τὸ μέλλον γενέσθαι, ὥσπερ ἡμεῖς
 βλέπομεν τὸ παρόν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ σαυ-
 ροῦ καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ διωρισμένη
 ἦν πρὸ τῶν αἰώνων· εἰς αὐτὴν συγκατετέ-
 Ματ. 26.
 42. θη καὶ ἡ ἀνθρώπινος αὐτοῦ θέλησις, « Πάτερ
 » μου, εἴπεν, εἰ οὐ δυνατὸν τοῦτο τὸ ποτή-
 » ριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, εὰν μὴ αὐτὸ-
 » πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου ». Οθεν καὶ
 τὰ πάθη, καὶ ἡ σταύρωσις, καὶ ὁ θάνατος,
 καὶ ἡ ταφὴ, καὶ ἡ ἀνάστασις ὡς τετελε-
 σμένα παρὰ τῷ θεῷ ἐλογίζοντο. « Ἐγώ σε
 » ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς », εἶπεν, ἐπειτα
 προσέθετο.

Καὶ νῦν δόξασόν με, σὺ πάτερ,^{Ιωάν. 17.}
 5. παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ, η̄ εἶχον πρὸ^{5.}
 τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

Ανωτέρω εἶπε, « Λόξασόν σου τὸν
 » υἱόν », πάλιν δὲ τὸ αὐτὸ λέγει, « Λόξασόν
 » με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ ». ὅμως
 δηλοποιεῖ ποίαν δόξαν παρὰ τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ ζητεῖ, λέγων, « Τῇ δόξῃ, η̄ εἶχον
 » πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί ». Ποίαν δὲ δόξαν εἶχεν ὁ υἱός πρὸ κτίσεως
 κόσμου; τὴν ἀπειρον φυσικὴν δόξαν τῆς
 θεότητος, τὴν δόξαν ὡς μονογενῆς παρὰ
 πατρός, καὶ ὡς θεός ἀληθίνας, τὴν δόξαν
 τῆς θεότητος ὡς θεός. Λιὰ ταύτης τῆς δό-
 ξης ἐξήτησεν ὁ Ἰησοῦς ὡς ἀνθρωπός, ἵνα
 δοξασθῇ ἡ ἀνθρώπινος αὐτοῦ φύσις. Βλέπε
 δέ, ὅτι ἐξήτησε τὴν δόξαν ταύτην ὡς βρά-
 βεῖον τοῦ ἔργου, ὅπερ τελειώσας, ἐδόξασε
 τὸν θεόν « Ἐγώ, λέγει, σε ἐδόξασα ἐπὶ
 » τῆς γῆς », δός λοιπὸν τὸ βραβεῖον μου.
 « Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σε-
 » αυτῷ ». Ζητήσας δὲ ἐλαῖς· διότι μετὰ
 τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάστασιν ἡ ἀνθρώπινος
 αὐτοῦ φύσις γέγονεν ἀφθαρτος, ἐλαῖς τὰ
 θεῖα προτερήματα, καὶ ὑπερυψωθεῖσιν ὑπε-
 ράνω πάντων τῶν κτισμάτων, « Ἐκάλυψεν
 » ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν
 » τοῖς οὐρανοῖς, τοσαύτῳ κρείττῳ γενομένῃ
 » τῶν ἀγγέλων, ὃσῳ διαφορώτερον παρὰ αὐ-
 » τούς κεκληρονόμηκεν ὄνομα ». Ἐκτείνει
 οἱ μὲν Ἀρειανοὶ ἀκούοντες τὸ « Τῇ δόξῃ, η̄
 » εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ
 » σοὶ » καταισχύνονται· διότι ποίαν ἀληθην
 δόξαν εἶχεν ὁ υἱός, συνημμένος ἐν τῇ θεό-
 τητι πρὸ κτίσεως κόσμου εἰμὶ τὴν θείαν,

δοξαζόμενος ὡς θεὸς ὁμοούσιος τῷ πατρὶ; Ήμεῖς δὲ ἀκούοντες τὸ «Ἐγώ σε ἐδόξασα,» καὶ νῦν δόξασόν με», μαγθάνομεν, ὅτι ἐκεῖνοι μόνοι εἰσὶν ἀξιοί τῆς θείας δόξης, ὅσοι διὰ τῶν καλῶν ἔργων ἐδόξασαν τὸν θεόν· «Μηδαμῶς ἐμοὶ, ἀλλ' ἡ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω». Ἐξηγήσας δὲ ὁ σωτὴρ ἡμῶν ποίαν δόξαν ἐξήτει παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, δηλοποιεῖ ἐπειτα καὶ τὸν τρόπον, διὸ οὗ αὐτὸς ἐδόξασε τὸν θεόν καὶ πατέρα αὐτοῦ, λέγων.

Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις.

Γνωστὸς ἦν ὁ θεὸς εἰς ὅλον τῶν Ἰουδαίων τὸ γένος «Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ θεός». διὰ τί λοιπὸν λέγει ὁ θεάνθρωπος, ὅτι ἐφανέρωσε τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις; διὰ τὰ ἔθνη τὰ λατρεύοντα τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, καὶ μὴ γνωρίζοντα τὸν ἀληθινὸν τῆς κτίσεως ποιητήν; ναί, διὰ τὰ ἔθνη ἀλλὰ καὶ διὰ αὐτοὺς τοὺς Ἰσραηλίτας· διότι ἐγνώριζον μὲν αὐτοὶ τὸν θεόν, ἀλλ' ὡς δημιουργόν, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πατέρα τοῦ υἱοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ σωτὴρ ἡμῶν οὐκ εἶπεν, ἐφανέρωσά σε, «ἀλλ' ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα»· ποῖον ὄνομα; τὸ πατρικόν. Ο μὲν Μωϋσῆς συνεσκιασμένως ἐδίδαξε τὰς τρεῖς ὑποστάσεις τῆς θεότητος λέγων τὸ «Ποιήσωμεν ἀνθρώπουν κατ' εἰ-» κόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν», καὶ τὸ «Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς τοῦ πατρός σου, ὁ θεὸς Ἀβραάμ, ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ». ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς φανερὰ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐκήρυ-

ξεν «Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐσμέν. Οἱ ἰωάν. 10,» ἐωρακώς ἐμέ, ἐώρακε τὸν πατέρα· ἐγὼ ἀντ. 14,» ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστι. ἀντ. 15,» Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται. Βαπτίζοντες αὐτοὺς Ματ. 28,» εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ 19.» καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος». Οθεν οἱ Ἰουδαῖοι ὑπερβαλλόντως ἐσκκνδαλίζοντο, καὶ «ἐξήπουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐκ ιωάν. 5,» μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πα- 18.» τέρα ἵδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἵσον ἑαυτὸν» ποιῶν τῷ θεῷ». Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὄνομα πατὴρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐστὶ ὑπερτέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ ὄντος θεός· καθότι τὸ μὲν θεός σημαίνει τὴν ἀξίαν, τὸ δὲ πατὴρ τὴν οὐσιώδη ἴδιότητα· καὶ τὸ μὲν θεός δηλοῖ αὐτὸν δημιουργὸν καὶ αὐτοὶ τῆς πεπερασμένης κτίσεως, τὸ δὲ πατὴρ γεννήτορα τῆς ἀπείρου ὑποστάσεως τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο δοξάζεται περισσότερον ὁ θεός, ὄνομαζόμενος καὶ πιστευόμενος πατὴρ τοῦ υἱοῦ καὶ προβολεὺς τοῦ ἀγίου πνεύματος, ἢ λεγόμενος μόνον θεός καὶ πιστευόμενος δημιουργός. Ο νόμος ὁ γραπτός, ἀτελῆς καὶ παιδαγωγός, καὶ σκοπὸν ἔχων, ἵνα ἀποσπάσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πολυθείας τῶν εἰδώλων, ἐδίδασκε φανερὰ μὲν τὸ εἰς θεός, ἐπικεκαλυμμένως δὲ τὸ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ πνεῦμα ἀγίου· διὸ καὶ ὁ ἀπόστολος ἔλεγεν, «Οὐδὲν ἐτελείωσεν δέ νόμος, ἐθ. 7,» ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείτονος ἐλπίδος, διὸ τῆς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ». Τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, τέλειον ὃν καὶ δεσποτικόν, καὶ ἀποβλέπον τὴν ἀνάβασιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν τελειότητα τῆς πίστεως, καὶ τὸ ἐνιαῖον τῆς θεότητος, καὶ τὸ τρισσόν

τῶν θείων ὑποστάσεων ἀνακεκαλυμμένως ἐδίδασκεν. «Οθεν πρεπόντως ἔλεγεν ὁ θεάνθρωπος, «Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις», ήγουν ἐφανέρωσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διτι σὺ ὑπάρχεις κατὰ φύσιν πατήρ τοῦ νιοῦ, καὶ προβολεὺς τοῦ ἀγίου πνεύματος. Τελέσας δὲ τὴν περὶ ἑαυτοῦ δέησιν, ἀρχεται καὶ τῆς περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἴκεσίας, λέγων.

^{Ιωάν. 7, 6.} Οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου, σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.

^{Ιωάν. 8, 44.} Τοὺς μαθητάς, λέγει, οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἦσαν ἄγγελοι οὐράνιοι, ἀλλ' ἀνθρώποι ἐκ τῶν ἐν κόσμῳ ἀνθρώπων γεγενημένοι. «Δέδωκάς μοι» δὲ λέγει, ἐπειδὴ ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ θεὸς ἐφώτισεν αὐτούς, ἵνα πιεύ-
^{ιωάν. 8, 44.} σωσιν αὐτῷ κατὰ τὸ «Οὐδεὶς δύναται» ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν.» Σοὶ δὲ ἦσαν εἶπεν, ἵνα καθὼ πάντες οἱ ἀνθρώποι τοῦ θεοῦ εἰσὶν ώς πλάσματα αὐτοῦ, ἵνα καθὼ αὐτοὶ οἰκείοτεροι τῷ θεῷ διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀρετήν. «Καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας» ἐποίησας ἐμοὺς μαθητάς, παρέδωκάς μοι αὐτούς, ἵνα διδάξω αὐτοὺς τῆς εὐσεβείας τὰ μυστήρια. «Καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασιν» αὐτοὶ δὲ ἀκούσαντες τὴν σὴν διδασκαλίαν παρέμοι, οὐδὲ ώς ὁ Ἰουδαῖος αὐτὴν ἡθέτησαν, οὐδὲ ώς οἱ Ἰουδαῖοι περιεφρόνησαν, ἀλλ' ὑποδεξάμενοι αὐτήν, πάντα τὰ διδαχθέντα ἀκριβῶς ἐφύλαξαν.

^{Ιωάν. 7, 7, 8.} Νῦν ἐγνωκαν, διτι πάντα, δσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστίν· διτι τὰ

ρήματα, ἀ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἐγνωσαν ἀληθῶς, διτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον· καὶ ἐπίστευσαν, διτι σὺ με ἀπέστειλας.

Λύτοι ἐγνώρισαν, διτι πάντα, ηγουν τὴν κυριότητα ἐπάνω εἰς τὰ στοιχεῖα, τὴν δεσποτείαν κατὰ τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, τὴν θεραπευτικὴν δύναμιν τῶν ἀσθενούντων, τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἐγείρειν τοὺς νεκρούς, τὰς μαρτυρίας εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν καὶ εἰς τὸ ὅρος τὸ Θαβώρ ^{Μάτ. 3, 16, 17.} περὶ τοῦ διτι εἴμι οὐίος σου ἀγαπητός, τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, ὅπερ ἦλθε καὶ ἐμεινεν ἐν ἐμοί, τὸν λόγον τῆς οὐρανίου διδασκαλίας σου, πάντα, δσα δέδωκάς μοι, ἐγνώρισαν, διτι παρὰ σοῦ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ταῦτα μοι ἐδόθησαν. Ηλόθεν δὲ τοῦτο ἐγνώρισαν; «Οτι τὰ ρήματα, ἀ δέδωκάς μοι, δέδωκα ^{Ιωάν. 11,} αὐτοῖς» ἐγνώρισαν ταῦτα, ἐπειδὴ παρέδωκα αὐτοῖς τὰ λόγια, ἀ παρὰ σοῦ παρέλαβον· ἐδίδαξα αὐτούς, διτι «Ηάντα μοὶ παρεδόθη ὑπὸ σοῦ τοῦ θεοῦ καὶ πατρός» καὶ αὐτοὶ ἐδέχθησαν τὴν σὴν διδασκαλίαν, καὶ ἐγνώρισαν καὶ ἐπίστευσαν οὐχ ὑποκριτικῶς, ἀλλ' ἀληθῶς, «Οτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον», θον», ηγουν διτι ἐκ σοῦ τοῦ πατρὸς ἐγενήθην, καὶ ἐξέλαμψα ἐκ τῆς σῆς οὐσίας, καὶ ἐπληροφορήθησαν, «Οτι σὺ με ἀπέστειλας», τουτέστιν, διτι τῇ σῇ εὐδοκίᾳ σάρκα λαβὼν καὶ γενόμενος ἀνθρωπος, ἐφανερώθην εἰς τὸν κόσμον.

Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ ^{Ιωάν. 11,} τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, διτι σοὶ εἰσί.

Περὶ τῶν ἴδιων μαθητῶν παρακαλεῖ· ἐπαναλαμβάνει δὲ τὸ « Δέδωκάς μοι » καὶ τὸ « Σοὶ εἰσί » δεῖξαι θέλων καὶ ἐπιθεβαιώσαι, δτὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ παρὰ θεοῦ ἐδόθησαν αὐτῷ, καὶ οἰκεῖοι τῷ θεῷ ἦσαν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν. Διὰ τούτων δὲ δείκνυσιν ἔαυτὸν σύμφωνον τῷ πατρί, καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ σκεύη ἐκλογῆς. Διὰ τί δὲ ἄρα γε λέγει τὸ « Οὐ παρακαλῶ περὶ τοῦ κόσμου »; αὐτὸς ἐστὶν « Οἱ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ »· διὸ αἵρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου· αὐτὸς ἰλασμὸς ἐστὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου· αὐτὸς καὶ ὑπὲρ τῶν σταυρωσάντων αὐτὸν ^{Ιωάν. 1, 29.}, παρεκάλεσε, λέγων, « Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· » οὐ γάρ οἴδασι τί ποιοῦσι · Τίς ἐστὶ λοιπὸν οὕτος ὁ κόσμος, περὶ οὗ ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου οὐ παρακαλεῖ; δύνο νοήματα ἀρμόδια φαίνονται πρὸς λύσιν τῆς ἀπορίας· πρῶτον ἡ δέσησις αὗτη ἐπιβλέπει κατ' ίδίαν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ διὰ αὐτοὺς μόνους παρακαλεῖ, ὡς χρείαν ἔχοντας περισσοτέραν τῶν ἄλλων τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος καὶ δυνάμεως διὰ τὸ μέγα καὶ παγκόσμιον κατόρθωμα τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος. Διὰ τοῦτο οὖν εἶπεν, « Οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ », ὥσπερ ἀν ἔλεγεν, ἀλλοτε μὲν περὶ ὅλου τοῦ κόσμου παρεκάλεσα, καὶ μετὰ ταῦτα δὲ παρακαλέσω, ἀλλὰ νῦν περὶ τούτων τῶν μαθητῶν μου μόνων, καὶ οὐχὶ περὶ τοῦ κόσμου παρακαλῶ. « Οτι δὲ ἴδικῶς ὑπὲρ μόνων τῶν ἀποσόλων προσηγέτο, αὐτὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὰ λόγια τοῦτο ἐπιθεβαιοῦσι· διότι παρακαλέσας πρῶτον ὑπὲρ αὐτῶν, προσέθηκεν ^{Ιωάν. 17, 20.} ἔπειτα καὶ τὸ « Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ » μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων

(ΚΥΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓΕΛ. ΤΟΜ. Α.)

» διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ ». Δεύτερον τὸ ὄνομα κόσμος σημαίνει πολλάκις τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους τοὺς μηδέποτε μετανοῦσαι θέλοντας, ἀλλὰ τῷ διαβόλῳ διὰ παντὸς δουλεύοντας κατὰ τὸ « Ἐρχεται ^{αὐτ. 14, 30.} » γάρ ὁ τοῦ κόσμου τούτου ἀρχῶν, καὶ ἐν » ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν »· περὶ τούτου οὖν τοῦ κόσμου, ἦγουν περὶ τοιούτων ἀπηλπισμένων καὶ ἀμετανοήτων ἀσεβῶν εἶπεν, δτὶ οὐ παρακαλεῖ· διότι οὗτοι, καθὼς λέγει ὁ προφήτης « Ἀπηλλοτριώθησαν ἀπὸ μῆτρας, ἐπλανήθησαν ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ· θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς » καὶ βιούσης τὰ ὕτα αὐτῆς, ἥτις οὐκ εἰς τακούσεται φωνῆς ἐπαδόντων ». Εἰπὼν δὲ ὁ σωτὴρ τὸ « Περὶ ὃν δέδωκάς μοι, δτὶ σοὶ εἰσὶν », επιφέρει εὐθὺς καὶ τὸν λόγον, λαλῶν οὐχὶ ὡς ἀνθρωπος, ἀλλ’ ὡς θεός.

Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστὶ καὶ ^{Ιωάν. 17, 10.} τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.

Τὸ καὶ φαίνεται δτὶ σημαίνει τὸ διότι· καὶν, λέγει, σὺ δέδωκάς μοι τοὺς ἐμοὺς μαθητὰς, ὅμως σοὶ εἰσι· διότι πάντα τὰ ἐμὰ σά εἰσι, καθὼς καὶ τὰ σὰ ἐμά. Ταῦτα δὲ τὰ λόγια δεικνύουσιν αὐτὸν δόμούσιον καὶ ὁμοφυῆ τῷ πατρί· διότι δσα οὐκ ἔχουσι κοινὴν καὶ φύσιν καὶ οὐσίαν, ἐκεῖνα οὐκ ἔχουσι τὰ πάντα κοινά. Ἐπειδὴ λέγει πάντα τὰ ἐμὰ ἐστὶ σὰ καὶ τὰ σὰ ἐμά, φανερόν ἐστίν, δτὶ καὶ οὐσία, καὶ φύσις, καὶ θέλημα, καὶ βουλή, καὶ ἔξουσία, καὶ βασιλεία, καὶ δύναμις, καὶ σοφία, καὶ ἀγαθότης, καὶ δικαιοσύνη, καὶ πάντα-

τὰ λοιπὰ θεῖα προσόντα κοινὰ εἰσὶ πατρί, υἱῷ καὶ ἀγίῳ πνεύματι, μᾶλλον δὲ τὰ αὐτά· οὐχὶ ὅμως κοιναὶ εἰσὶ καὶ αἱ ὑποστατικαὶ καὶ προσωπικαὶ ἴδιότητες· διότι ὁ μὲν πατὴρ γεννᾷ καὶ ἐκπορεύει, οὐ γεννᾶται δέ, οὐδὲ ἐκπορεύεται· ὁ δὲ υἱὸς γεννᾶται ἐκ τοῦ πατρός, οὐ γεννᾷ δέ, οὐδὲ ἐκπορεύει· ὡσαύτως τὸ πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ πατρός, οὐ γεννᾷ, οὐδὲ ἐκπορεύει· ὅμεν ὁ πατὴρ ἐστὶν αἴτιος καὶ ἀρχὴ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος· ὁ δὲ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα εἰσὶν αἴτιατα. Ὅταν οὖν ἀκούῃς, «Πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστὶ καὶ τὰ σὰ ἐμά, νόησον πάντα πλὴν τῶν προσωπικῶν ἴδιωμάτων· διότι, ἐὰν ἐκλάθῃς τὸ πάντα χωρὶς ταύτης τῆς ἔξαιρέσεως, ἥγουν ἐὰν νοήσῃς, δτὶ καὶ αὐταὶ αἱ προσωπικαὶ ἴδιότητες εἰσὶ κοιναί, ἐκπίπτεις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, συγχέων τὰ τρία πρόσωπα τῆς παναγίας τριάδος, καὶ εἰς ἐν αὐτῷ συναλείφων, καθὼς ὁ αἱρετικὸς καὶ βλάσφημος Σαβέλλιος. Ἐπισυνάπτει δὲ ὁ σωτὴρ καὶ τὰ «Λεδόξασμαὶ ἐν αὐτοῖς» ὡς τέταρτον λόγον, διὸ περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρεσβεύει· παρακαλῶ, λέγει, περὶ αὐτῶν πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ «Τὸν λόγον σου τετηρήκασι»· δεύτερον δέ, ἐπειδὴ «Ἐπίστευσαν, δτὶ παρὰ σοῦ ἔξηλθον, καὶ » δτὶ σὺ μὲ ἀπέστειλας»· τρίτον, ἐπειδὴ «Σοὶ εἰσί»· καὶ τέταρτον, ἐπειδὴ «Καὶ δεῖ δόξασμαὶ ἐν αὐτοῖς». Πῶς δὲ ἐδόξασθη ὁ Ἰησοῦς ἐν τοῖς μαθηταῖς; διὰ τῆς πίσεως αὐτῶν, διότι ἐπίστευσαν, δτὶ αὐτὸς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ· διὰ τῶν καλῶν αὐτῶν ἐργῶν, διότι ἀφῆκαν τὰ πάντα καὶ ἤκολούθησαν αὐτῷ· διὰ τοῦ ἀποστολικοῦ χηρύγμα-

τος, διὸ οὗ ἔμελλον ἐφαπλῶσαι εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τῆς θεογνωσίας τὸ σωτήριον φῶς, Κἀν δὲ τοῦτο μέλλον ἦν, ὡς τετελεσμένον ὅμως ἔβλεπεν αὐτὸ τὸ παντέφορον ὅμμα τοῦ Ἰησοῦ, ὃστις καὶ ἄλλον λόγον τῆς δεήσεως αὐτοῦ προσίθησι λέγων,

ἰωαν. 17.
11.
Καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτος ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. Πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὕστιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς.

Ἴδον καὶ διέπειπτος λόγος τῆς προσευχῆς αὐτοῦ· παρακαλῶ, λέγει, περὶ τῶν μαθητῶν μου, ἐπειδὴ «Οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ » κόσμῳ»· ἐγὼ μὲν, ὡς ἀνθρώπος, ἀναγκωρῶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἔρχομαι πρὸς σέ, αὐτοὶ δὲ μένουσιν ἐν τῇ παραχῇ καὶ ζάλη τοῦ κόσμου τούτου, τῆς ἀπ' ἐμοῦ σωματικῆς παρουσίας στερηθέντες· «Πάτερ ἄγιε», λοιπὸν διαφύλαξον αὐτοὺς «Ἐν τῷ » ὀνόματί σου», ἥγουν διὰ τῆς σῆς βοηθείας καὶ δυνάμεως· αὐτούς, πάτερ ἄγιε, «Οὓς δέδωκάς μοι», ἥγουν τοὺς μαθητάρους, διαφύλαξον, «Ἴνα ὕστιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς οὐ· καθὼς ἐγώ, ὡς υἱὸς καὶ θεός, καὶ σύ, ὡς πατὴρ καὶ θεός, ἐν ἐσμὲν κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐν ὕστι κατὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν καρδίαν· καθὼς ἡμεῖς ἐν κατὰ τὴν θέλησιν καὶ τὴν βουλήν, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐν κατὰ τὴν γνώμην καὶ προαιρεσιν, ἐν ὕστιν, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φρονῶσιν ἐν τῇ ὄμολογίᾳ τῆς πίστεως, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ καὶ πιστεύσι καὶ διδάσκωσι, καὶ ζῶσιν ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ. Βλέπομεν δὲ τὴν προσευχὴν

ταύτην εἰσακουσθεῖσαν καὶ ἐκπληρωθεῖσαν
εἰς τοὺς πρώτους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ.
πρότ. 4,
εἰς τοὺς πρώτους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ.
πρότ. 4,
πρότ. 3, 4.

» ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία ». ἀκούομεν
δὲ καὶ τὸν θεῖον ἀπόστολον τὰ αὐτὰ δι-
έπειται, δάσκοντα. « Σπουδάζοντες, λέγει, τηρεῖν
» τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συν-
» δέσμῳ τῆς εἰρήνης ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦ-
» μα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι
» τῆς κλήσεως ὑμῶν ».

ιωάν. 17,
12.

”Οτε οὖμην μετ’ αὐτῶν ἐν τῷ κό-
σμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὄ-
νόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι, ἐφύ-
λαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο
εἰμή ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ
γραφὴ πληρωθῇ.

”Οτε σωματικῶς συνδιέτριβον· μετὰ
τῶν ἔμῶν μαθητῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ διὰ
τῆς σῆς βοηθείας ἐφύλαττον αὐτοὺς ἐν τῇ
πίστει καὶ ὄμονοία· πάντας τοὺς ἔμοὺς μα-
θητὰς ἐφύλαξα· οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἥθετησε
τὴν πίστιν, οὐδὲ παρέθη τὰς θείας ἐντο-
λὰς καὶ ἀπωλέσθη. « Εἰμή ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
λείας », ἦγουν δὲ Ιούδας. Σημαίνει δὲ τὸ ὁ
ματρικόν τῆς ἀπωλείας; τὸ ἄξιος τῆς ἀπωλείας,
καθὼς καὶ « υἱὸς γεέννης » ὁ ἄξιος τῆς κο-
λάσεως, καὶ « υἱὸς θανάτου » ὁ ἄξιος θα-
νατηφόρους τιμωρίας. Ἐκεῖνος οὖν ἀπώλετο,
ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφὴ. ”Αλλ’ ἀφά γε διὰ
τοῦτο δὲ Ιούδας ἐγένετο προδότης τοῦ Χρι-
στοῦ καὶ ἀπωλέσθη, ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφὴ;
ἄπαγε· ὁ Ιούδας διὰ τὴν κακίαν τῆς αὐ-
τοῦ προαιρέσεως καὶ δὲ τὴν λύσαν τῆς
φιλαργυρίας αὐτοῦ ἐμελλε προδοῦναι εἰς
βάνατον τοῦ κόσμου τόν σωτηρίαν· ὁ δὲ θεός,

δοτις γνωρίζει τὰ πάντα καὶ πρὸ τοῦ γε-
νέσθαι, προεφανέρωσε τὴν τούτου ἀπώλειαν
διὰ τῆς ἀγίας γραφῆς, λέγων περὶ αὐ-
τοῦ, « Γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὅλες παλ. 108,
γαί, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάθοι ἔτε-
» ρος », καὶ τὰ λοιπά, δσα ὁ φαλμὸς περὶ
αὐτοῦ διαλαμβάνει. Τρόπος δὲ τοῦ λέγειν
ἐστὶν θεῖος τῆς ἀγίας γραφῆς, ὡς ἐσημεί-
ωσεν δὲ ἕδιος Χρυσόστομος, τὸ προφέρειν
ῶς αἴτια τὰ μετὰ τὴν ἔκβασιν τῶν πραγ-
μάτων συμβάνοντα. « Ἰδιάζων οὗτος τῆς ^{Χρυσότονος} ιωάν-

» γραφῆς ἐστὶν ὁ τρόπος, ὡς αἰτιολογίαν ^{κατὰ ιωάν.}
» τιθέμενος τὰ ἐκ τῆς ἔκβασεως συμβαί-
» νοντα ». Εἶπεν « ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφὴ »
ἀντὶ τοῦ ὅτε ἀπωλέσθη ὁ Ιούδας, ἐπληρ-
θη ἡ γραφὴ, ἡ προειποῦσα τὴν αὐτοῦ
ἀπώλειαν.

ΙΩΝ δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ^{ιωάν. 17,}
ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔ-
χωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπλη-
ρωμένην ἐν αὐτοῖς.

Τὸ μὲν « ΙΩΝ δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι » λέγει,
ἐπειδὴ ἐπλησάξεν δὲ καιρός, ἐν ᾧ, καθὼς
ἄνθρωπος, ἐμελλεν ἀναγωρῆσαι ἐκ τοῦ κό-
σμου τούτου καὶ μεταβῆναι εἰς τὸν οὐρανόν·
διὰ δὲ τῶν ἐξῆς λόγων δηλοποιεῖ τὸ τέλος
καὶ τὸν σκοπὸν τῆς προσευχῆς αὐτοῦ.
Αὐτὸς μὲν ὡς θεὸς ἀληθιγός ἐδύνατο,
καθὼς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, διαφυλάττειν
διὰ παντὸς τοὺς ἰδίους μαθητάς· καὶ οὐδὲ
χρείαν εἶχεν, ἵνα ζητήσῃ ταῦτα παρὰ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ· ἀλλ’ ἐπειδὴ ἐλυποῦντο οἱ
μαθηταὶ διὰ τὸν σωματικὸν αὐτοῦ χωρι-
σμόν, διὰ τοῦτο, παρόντων αὐτῶν καὶ
ἀκουόντων, ἐζήτησε ταῦτα· « Ταῦτα,

ν λέγει, λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν οἱ
οἱ ἐμοὶ μαθηταὶ τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπλη-
ρωμένην ἐν αὐτοῖς». Ποία δὲ ἐστὶν αὕτη
ἡ χαρά; ἔχειν ἐστί, περὶ τῆς ἀλλαχοῦ
αὐτ. 15, εἶπεν «Ἴνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ».
11. ἡ χαρὰ δηλαδή, τὴν ἔλαβον ἐκ τῆς παρου-
σίας καὶ διδασκαλίας καὶ τῶν θαυμάτων
αὐτοῦ· ἡ χαρά, τὴν ἔλαβον, γνωρίσαντες

καὶ πιστεύσαντες, «Οτι αὗτὸς ἐστὶν ὁ υἱὸς ^{Mat. 16,}
16.

ε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος». Διὸ τοῦτο, λέγει,
ταύτην τὴν προσευχὴν ἐποίησα, ἵνα οἱ ἐμοὶ
μαθηταὶ ἔχωσι τελείαν τὴν χαράν, ἀκού-
σαντες, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν ἐκ τοῦ κό-
σμου τούτου ἀναχώρησιν προστατεύονται
ὑπὸ σοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ διαφυλάτ-
τονται.